

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.06.1960, sp. zn. 4 Cz 42/60, ECLI:CZ:NS:1960:4.CZ.42.1960.1

Číslo: 11/1961

Právní věta:

Při posuzování odpovědnosti zaměstnavatele za pojistné škody nutno přihlédnout k ustanovení zákona č. 71/1958 Sb.; platí tedy zásada, že zavinění zaměstnance, který z nedbalosti způsobil při výkonu zaměstnání porušením povinností z pracovního poměru škodu cizímu podniku nebo třetí osobě, se považuje za zavinění podniku.

Soud je vázán rozhodnutím Státního úřadu sociálního zabezpečení o přiznání invalidního důchodu a nemůže je po věcné stránce přezkoumávat, a to ani při řešení otázky předurčující.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.06.1960

Spisová značka: 4 Cz 42/60

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Důchod, Náhrada škody zaměstnancem

Předpisy: 99/1948 Sb. § 110 71/1958 Sb. § 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Státní úřad sociálního zabezpečení uplatnil žalobou podanou u lidového soudu v Bučovicích regresní nárok se zřetelem na ustanovení § 110 zák. č. 99/1948 Sb. proti žalovanému, který jako řidič zavinil dne 11. října 1953 úraz svého spoluzaměstnance V. G. tím, že dovolil, aby při jízdě nákladním autem se spuštěnou bočnicí, které řídil, stál tento na ložné ploše vozu. Během rychlé jízdy vypadl V. G. a utrpěl zranění; pro následky těchto zranění byl mu přiznán invalidní důchod s úrazovým zvýšením podle § 86 zák. č. 99/1948 Sb. Žalovaný byl pro toto své jednání také trestně odsouzen.

Lidový soud v Bučovicích žalobu zamítl, a to v podstatě z toho důvodu, že vyplácení invalidního důchodu poškozenému není v příčinné souvislosti s úrazem, k němuž došlo dne 11. října 1953, a že tento invalidní důchod je mu vyplácen vzhledem k jeho zdravotnímu stavu z jiných důvodů, a to v první řadě pro jeho vrozenou vadu spočívající v tom, že má plochou spodinu lebeční s věžovitou lebkou. Není proto podklad pro regresní nárok žalobcův proti žalovanému.

Krajský soud v Brně zrušil rozhodnutí soudu první stolice pro neúplnost řízení. Dospěl k závěru, že teprve po provedení dalšího vyšetření ušního a psychiatrického se dá posoudit, zda tvrzené potíže u poškozeného vznikly v důsledku jeho úrazu nebo v důsledku vrozené dispozice.

Lidový soud v Bučovicích rozhodl potom po doplnění řízení tak, že žalobu zamítl. Na základě znaleckých posudků dospěl k závěru, že vyplácení invalidního důchodu poškozenému není v příčinné souvislosti s předmětným úrazem a že tento není ani částečně invalidním ve smyslu § 2 vyhl. č. 250/1956 Ú. l. Na základě posudku znalců dospěl soud k závěru, že vyplácení invalidního důchodu není na místě proto, že tento simuluje, předstírá hluchotu a účelově agravuje.

Krajský soud v Brně rozsudek soudu první stolice zrušil napadeným usnesením a věc vrátil prvnímu soudu k novému jednání a rozhodnutí. Podle odůvodnění rozhodnutí krajského soudu došlo ke zrušení rozsudku první stolice z toho důvodu, že je tu spor mezi znalci žalobce, podle nichž byl poškozený uznán invalidním pro následky předmětného úrazu, a mezi znalci ustanovenými soudem, jejichž posudek není ani úplný, takže tento rozpor bude nutno přezkoumat lékařským odborným superarbitriem.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozhodnutím krajského soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Krajský soud nevzal při svém rozhodnutí zřetel na to, že odpovědnost žalovaného je vyvozována z toho, že tento jako zaměstnanec porušením povinností z pracovního poměru způsobil škodu. Otázku odpovědnosti zaměstnance je posoudit podle ustanovení speciálního zákona č. 71/1958 Sb., a to jak z hlediska podmínek nároku, tak z tohoto hlediska, proti komu může být takový nárok uplatněn, a i z hlediska rozsahu nároku.

Ustanovení občanského zákona na takový případ nedopadají. Nejde tu totiž jen o to, aby byla poskytnuta náležitá ochrana socialistického vlastnictví v zájmu všech pracujících, a to i před zaměstnanci, kteří způsobili škodu podnikem porušením povinností z pracovního poměru, nýbrž i o to, aby byla náležitým způsobem uplatněna výchovná stránka zákona. Požadování náhrady celé škody by bylo pro zaměstnance a jeho rodinu v celé řadě případů neúnosným. Taková úprava by prakticky neumožňovala využití odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnancem podnikem jako výchovného prostředku. Také u spolupracovníků zaměstnance, který porušením povinností z pracovního poměru při výkonu zaměstnání způsobil škodu, by výchovné působení zákona selhávalo.

Jak již z nadpisu zákona, který vymezuje jeho obsah, je patrné, nerozlišuje zákon, zda škoda byla způsobena podnikem nebo třetí osobě.

Zákon vychází z toho, že nárok na náhradu škody bude vůči zaměstnanci uplatněn podnikem, a to za podmínek a v rozsahu zákonem speciálním způsobem vymezeným.

Připustit, aby třetí osoby mohly uplatňovat proti zaměstnanci nárok na náhradu škody beze zřetele na podmínky a rozsah k náhradě škody, jak jsou stanoveny zákonem č. 71/1958 Sb., by ve svých důsledcích mařilo cíle, které zákon sleduje, a vedlo by k obcházení tohoto zákona. Rozsah odpovědnosti by byl určen tou nahodilou okolností, proti komu třetí osoba nárok uplatňuje. Znamenalo by to ve svých důsledcích, že by podáním žaloby třetí osobou proti zaměstnanci, ač šlo o porušení závazku z pracovního poměru při výkonu zaměstnání zaměstnancem, byla vylučována z aplikace ustanovení speciální zákonné úpravy a dopadala by ustanovení občanského zákoníku, jež, jak bylo výše vyloženo, na takový případ nedopadají.

Pokud zákon č. 71/1958 Sb. chtěl podrobit určité poměry, kdy došlo ke škodě způsobené

zaměstnancem při výkonu zaměstnání, občanskému zákoníku, pak to výslovně stanovil (§ 16 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb.). Kdyby byl připuštěn názor, že nároky třetích osob je nutno posuzovat co do podmínek a rozsahu v případech, o něž jde, podle občanského zákoníka, pak by to vedlo k závěrům zcela nepřijatelným, totiž že zaměstnanci, kteří se dopustili porušení povinností vyplývajících z pracovního poměru toliko z nedbalosti by byli co do rozsahu povinnosti k náhradě škody postaveni na roveň osobám, které se dopustily takového porušení úmyslným jednáním nebo v opilosti, v případě, že by třetí osoba se rozhodla uplatnit svůj nárok přímo proti zaměstnanci.

Podle toho i v nedostatku výslovného ustanovení zákona č. 71/1958 Sb. v tom směru, že zavinění zaměstnance se považuje vždy za zavinění podniku - ustanovení tohoto obsahu má souběžně vydávaný zákon č. 65/1958 Sb. v § 28, kterážto ustanovení samo o sobě již svědčí tendenci, která v zákonodárství v tomto směru proniká - nutno dospět k závěru, že třetí osoba, případně spoluzaměstnanec, který uplatňuje nárok na náhradu škody proti zaměstnanci, kterou tento způsobil při výkonu svého zaměstnání porušením povinností z pracovního poměru, může takový nárok uplatnit toliko vůči podniku, vůči zaměstnavateli takového zaměstnance.

Z těchto zásad je nutno vyjít i při posouzení nároků, které jsou uplatněny, jak je tomu v konkrétním případě podle § 110 zák. č. 99/1948 Sb. vzhledem k pozdější speciální úpravě odpovědnosti zaměstnance upravené zákonem č. 71/1958 Sb. Opačný výklad, jde-li o nárok opřený o ustanovení § 110 cit. zák. by byl vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, nedůsledný a mohl by vést k obcházení zákona č. 71/1958 Sb. a k maření cílů tímto zákonem sledovaných, jak byly shora vyloženy. Z těchto důvodů žalovaný není pasivně legitimován, pokud jde o nárok proti němu na základě § 110 zák. č. 99/1948 Sb. uplatněný.

Stížnost pro porušení zákona je důvodná i v dalším směru.

V daném případě bylo již rozhodnuto o přiznání invalidního důchodu poškozenému výměrem vydaným podle § 222 zák. č. 99/1948 Sb. Otázka, zda pojištěnec měl nárok na invalidní důchod, byla tedy vyřešena rozhodnutím orgánu, který je podle zákona povolán k tomu, aby o přiznání nároku rozhodl. Podle tohoto rozhodnutí došlo také k vyplácení invalidního důchodu. Soud nemůže po věcné stránce přezkoumávat rozhodnutí o přiznání důchodu, a to ani při řešení otázky předurčující. Takové rozhodnutí je přezkoumatelné jen za splnění podmínek v zákoně uvedených, totiž jen k opravnému prostředku v řízení podle desáté hlavy občanského soudního řádu (srov. důvodovou zprávu k § § 217 a 212 zák. č. 99/1948 Sb. a k § 70 o. s. ř., i § § 71, 78 zák. č. 55/1956 Sb.). Je proto soud vázán vydaným rozhodnutím i v tom, že pojištěnec je invalidní v důsledku pracovního úrazu. Proti pravomocnému rozhodnutí by mohl zakročit jen prokurátor prostředky všeobecného dozoru. Opačný výklad by vedl k nežádoucímu závěru, totiž, že by otázka splnění podmínek nároku na důchod byla řešena soudem obsahově odlišným způsobem, než jak byla vyřešena vydaným rozhodnutím státního orgánu, podle zákona povolaného k rozhodnutí otázky o níž jde.

Pokud proto krajský soud v daném případě nedbal ustanovení zákona č. 71/1958 Sb., resp. provádění znaleckých důkazů o tom, zda jsou splněny podmínky pro přiznání invalidního důchodu v důsledku úrazu, porušil zákon v ustanoveních § 1 zák. č. 71/1958 Sb., § 57 odst. 1 písm. b) o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 110 zák. č. 99/1948 Sb.

Srov. rozh. č. 46/60.